

การจัดการความรู้กับ

วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์

จิรัชณา วิเชียรปัญญา อาจารย์ประจำ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Society and Economy) เป็นสังคมที่ความรู้ได้กลายมาเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง การพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เพื่อการแข่งขันและเสริมสร้างความเข้มแข็งจึงเป็นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการพัฒนาประเทศ ในระบบเศรษฐกิจจะให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนความรู้เป็นนวัตกรรม โดยอาศัยเทคโนโลยีระดับสูง การพัฒนาสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้จะทำให้สัดส่วนความรู้ที่อยู่ภายในกับภายนอกตัวบุคคลเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีความจำเป็นและความต้องการในการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ให้มีสภาพกลายเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดเจน (Explicit Knowledge) ด้วยแนวคิดดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management-KM) เป็นเรื่องที่ทุกมิติในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน หรือแม้กระทั่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนต่างให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก ในทัศนะของผู้เขียนมองว่าองค์ประกอบหลักที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการความรู้คือ “กระบวนการจัดการความรู้” (KM Process) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่ได้เป็นเรื่องใหม่สำหรับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์

แต่อย่างใด ในขณะที่ทุกวงการให้ความสำคัญและสนใจเป็นอย่างมาก แต่วงการบรรณารักษศาสตร์ของประเทศไทยกลับมีกิจกรรมในเรื่องดังกล่าว น้อยมาก และจากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับผู้สอนและผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในวงการดังกล่าว ทุกท่านตอบตรงกันเป็นเสียงเดียวกันว่า “ยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน ตลอดจนไม่ทราบว่าจะนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศได้อย่างไร” นั่นคือที่มาของบทความนี้ ซึ่งผู้เขียนในฐานะที่เคยบริหารงานห้องสมุดมาเป็นเวลาร่วม 8 ปี และได้ศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้มาหลายปี จึงขอแนะนำเสนอแนวคิดของการจัดการความรู้กับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ โดยมีรายละเอียดที่สำคัญสองประการคือ ประการแรก เป็นทัศนะของการปรับเปลี่ยนมุมมองในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการความรู้ และประการที่สอง เป็นข้อเสนอแนะหรือแนวทางของการปรับเปลี่ยนที่ยั่งยืนสำหรับการฝังรากของการจัดการความรู้ลงในกระบวนการของงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ รายละเอียดทั้งสองมิตินี้

มติดีแรก

การปรับเปลี่ยนมุมมองในประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุด หรือศูนย์สารสนเทศเพื่อให้สอดคล้อง กับแนวคิดของการจัดการความรู้

การขยายหรือปรับเปลี่ยนมุมมองที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการความรู้ ผู้เขียนขอแนะนำเสนอรายละเอียดที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

ประการแรก เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรและกระบวนการทำงานของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ ผู้เขียนมีความเห็นว่ากระบวนการทำงานของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศมีความสอดคล้องกับกระบวนการของการจัดการความรู้หลายประการ อาทิ มีกระบวนการจัดหา (Acquisition) การเลือก (Selecting) การเก็บรวบรวม (Collection) การจัดให้เป็นระบบ (Organization) การทำดัชนี (Indexing) และการจัดเก็บและค้นคืน (Storage and Retrieval) เป็นต้น หากแต่มีความแตกต่างกันในด้านทรัพยากร (Collection/Resources) หรือสิ่งที่ดำเนินการ นั่นคือ ในงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศจะดำเนินการกับสิ่งที่เราเรียกว่า “ความรู้ที่ชัดเจน” (Explicit Knowledge) หรือ “สารสนเทศ” (Information) ซึ่งส่วนมากอยู่ในรูปแบบของเอกสารสิ่งพิมพ์ คู่มือ หรือสิทธิบัตร เป็นต้น แทนที่จะเป็น “ความรู้โดยนัย” (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่ไม่ปรากฏชัดเจน และส่วนมากเป็นความรู้หรือทักษะที่อยู่ในตัวคนหรือกระบวนการทำงาน ดังนั้น บรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศจึงจำเป็นต้องขยายขอบเขตประเภทของทรัพยากรห้องสมุดจากความรู้ที่ชัดเจนหรือสารสนเทศไปสู่ความรู้โดยนัยให้มากขึ้น

ประการที่สอง เป็นเรื่องของเป้าหมายการทำงานของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ ซึ่งแตกต่างจากเป้าหมายของการจัดการความรู้อย่างชัดเจน นั่นคือ การจัดการความรู้มีเป้าหมายที่การตอบสนองเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน หรือการเอาชนะธุรกิจโดยการสร้างกำไรให้เกิดขึ้น หรือเน้นที่การพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยมีกระบวนการที่เป็นหัวใจสำคัญคือ “การแบ่งปันความรู้” (Knowledge sharing) และ “การสร้างความรู้ใหม่” (Knowledge creation) ซึ่งแตกต่างจากห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศที่มีเป้าหมายลอยๆ ไม่ได้ผูกติดหรือตอบสนองการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างชัดเจนจึงทำให้บทบาทของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศไม่สำคัญในทัศนะของผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ดังนั้นห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศจึงควรปรับเป้าหมายการทำงานของตนให้สอดคล้องและแนบแน่นกับเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นรูปธรรม สามารถเข้าใจและสื่อสารได้ง่าย ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดแนวทางสำหรับผู้ทำงานทุกคนจะได้รับรู้และเข้าใจถึงเป้าหมายดังกล่าวอย่างชัดเจนซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับทิศทางขององค์กรต้นสังกัด

ประการที่สาม เป็นเรื่องบทบาทห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศและบทบาทของผู้ปฏิบัติงานอยู่ในห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ ทั้งสองประเด็นดังกล่าวผู้เขียนขอแนะนำเสนอแนวคิดในรายละเอียดดังนี้

- **บทบาทของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ**

เนื่องจากสภาพของห้องสมุดซึ่งมีความแตกต่างกันในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านประเภทของห้องสมุด เป้าหมาย ทรัพยากร หรืองบประมาณที่ได้รับ ฯลฯ ทำให้การประยุกต์ใช้แนวคิด

การจัดการความรู้แตกต่างกันออกไปบ้าง ทั้งนี้ผู้เขียนมองว่า “เป้าหมาย” ของหน่วยงานต้นสังกัดจะเป็นทิศทางของห้องสมุดแต่ละประเภท ซึ่งในทัศนะดังกล่าวดูเหมือนว่าห้องสมุดเฉพาะ (Special Library) น่าจะมีความได้เปรียบอย่างมากในการนำแนวคิดการจัดการความรู้ไปใช้ได้อย่างชัดเจนที่สุด ส่วนห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษานั้น (Academic Library) ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะการเรียนการสอนของสถาบันต้นสังกัด นั่นคือ หากสถาบันต้นสังกัดยังคงอยู่ในสภาพที่มีการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Comprehensive University) ก็คงจะมีโอกาสน้อยกว่าสถาบันที่เน้นการวิจัยเป็นหลัก (Research University) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าห้องสมุดของสถาบันที่เป็น Comprehensive University จะไม่สามารถนำแนวคิดการจัดการความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ส่วนห้องสมุดโรงเรียน (School Library) ก็มีโอกาสดีที่เนื่องจากแนวคิดการจัดการความรู้สามารถตอบสนองเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งที่ห้องสมุดโรงเรียนสามารถกระทำได้คือการสนับสนุนครู ซึ่งได้เปลี่ยนบทบาทจากที่สอนเป็นหลักมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ของผู้เรียน คำถามของห้องสมุดโรงเรียนก็คือ “ทำอย่างไรที่ห้องสมุดโรงเรียนจะสนับสนุนครูผู้สอน รวมทั้งมีบทบาทในการสร้างและสนับสนุนผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่จะเป็นผู้ที่ใ้ความรู้ในการศึกษาเรียนรู้และใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มศักยภาพ” ส่วนห้องสมุดประชาชน (Public Library) ก็ต้องตอบสนองวิถีชีวิตของชุมชนให้มากขึ้น มีกรณีตัวอย่างที่ดีหลายชุมชนที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการแก้ปัญหา สร้างความเข้มแข็ง และพัฒนาชุมชนของตนให้อยู่รอดและมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปศึกษาเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.)–<http://www.kmi.or.th>

• บทบาทของบรรณารักษ์หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ

ผู้เขียนมองว่า บรรณารักษ์สามารถขยายบทบาทของตนเองโดยมีฐานะที่เป็นคนกลาง ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงหรืออำนวยความสะดวก (Knowledge Facilitation) ให้แก่ผู้ทำงานในองค์กร (Knowledge Practitioner) ผู้ที่มีความรู้หรือผู้สร้างความรู้ (Knowledge Creator) ให้มาพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญคือ การปรับบทบาทของตนให้เป็น “ผู้บริหารจัดการความรู้” (Chief Knowledge Officer-CKO) ของหน่วยงาน นั่นคือ บรรณารักษ์จำเป็นต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้มีบทบาทที่สำคัญดังนี้ 1) เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การจัดการความรู้ขององค์กร 2) สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทั่วทั้งองค์กร 3) พัฒนาช่องทางและเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ขององค์กร 4) พัฒนารฐานความรู้ 5) พัฒนาวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร 6) สนับสนุนและผลักดันให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ที่เหมาะสม และ 7) พัฒนาระบบการประเมินคุณค่าและมูลค่าความรู้ขององค์กร เป็นต้น

ประการที่สี่ เป็นเรื่องบริการของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ (Library Services) ผู้เขียนมีทัศนะว่าห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศควรขยายรูปแบบหรือกิจกรรมที่จัดหรือให้บริการ คำถามที่สำคัญคือ “ทำอย่างไรที่จะทำให้บริการของห้องสมุดเข้าไปแนบแน่นกับกิจกรรมของผู้ใช้บริการซึ่งอาจจะเป็นการเรียน การสอน การทำงานประจำวัน หรือแม้กระทั่งการดำเนินชีวิตในชุมชน” ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งสำคัญที่ห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศจำเป็นต้องทำอย่างรีบด่วนคือ การจัดทำ “แผนที่ความรู้” (Knowledge Map) ขององค์กร นั่นคือเป็นการจัดทำแผนผังที่บอกถึงขอบเขตของความรู้

แหล่งความรู้ ผู้ที่มีความรู้รวมถึงวิธีการที่จะเข้าถึงความรู้เหล่านั้น นอกจากนั้นควรพัฒนา "ท่าความรู้" (Knowledge Portal หรือ Web Portal) ซึ่งจะเป็นทางผ่านเชื่อมต่อไปยังเว็บอื่นๆ โดยอาศัยเครื่องมือสืบค้นเพื่อการเข้าถึงความรู้ และการจัดทำ "ฐานความรู้" (Knowledge Base) ซึ่งจะเป็นแหล่งที่เก็บความรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เก็บความรู้ไว้เป็นหมวดหมู่และเป็นระดับชั้นของความรู้ รวมทั้งมีระบบดัชนีเพื่อช่วยในการสืบค้น อนึ่งฐานความรู้ของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศควรขยายขอบเขตลักษณะความรู้ที่จัดเก็บออกไปเป็นกรณีศึกษา (Case Study) แนวทางการทำงานหรือการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) หรือฐานประสบการณ์หรือบทเรียนที่ผ่านมา (Experience Base/Lesson Learned) เป็นต้น ฐานความรู้ดังกล่าวคาดว่าจะมีประโยชน์สำหรับผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเป็นอย่างมาก นอกจากบริการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะกิจกรรมหรือบริการที่จะทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge Conversion) ในสองมิติคือ การเปลี่ยนแปลงความรู้โดยนัยไปเป็นความรู้โดยนัยและเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดเจน (Tacit to Tacit and Explicit Knowledge) ได้อีกด้วยคือ การจัดเสวนาความรู้ (Knowledge Dialog) เวทีความรู้ (Knowledge Forum) ตลาดนัดความรู้ (Knowledge Market) รวมทั้งการจัดมุมความรู้ที่น่าสนใจ (Knowledge Corner) กิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ความรู้ได้แพร่กระจายทั่วทั้งองค์กร สามารถสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น รวมทั้งสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ขององค์กรได้ไม่มากนักน้อย

ประการสุดท้าย เป็นเรื่องของ "ผู้ใช้" ผู้เขียนมองเห็นว่าห้องสมุดจะให้ความสำคัญและสนใจอยู่กับผู้ใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศเท่านั้น แต่ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ไม่ใช่เท่าใดนัก นอกจากนั้นก็ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญถึงความแตกต่าง

ระหว่างผู้ใช้กลุ่มต่างๆ มากนัก หากต้องการประยุกต์แนวคิดการจัดการความรู้เข้ามาใช้ในงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นที่จะต้องขยายขอบเขตไปยังบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ในด้านต่างๆ ในฐานะที่เป็น "ผู้สร้างความรู้" ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานของตน ทั้งนี้โดยจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และแบ่งปันความรู้ให้เกิดขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ อาจมีหลายท่านกล่าวว่า "ห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศก็ทำแล้วนะ" แต่ผู้เขียนมองว่า สิ่งที่ทำอยู่เป็นเพียง "รูปแบบ" ซึ่งยังไม่ได้นั้นที่ "สาระหรือความรู้" ซึ่งต้องตอบสนองและแนบแน่นอยู่กับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือยุทธศาสตร์ขององค์กร และของงานที่ใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศเกี่ยวข้องด้วย

มิติที่สอง

ข้อเสนอแนะ/แนวทางของการปรับเปลี่ยนที่ยั่งยืนสำหรับการฝังรากการจัดการความรู้ลงในศาสตร์และงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ

ผู้เขียนมองเห็นโอกาสที่จะนำแนวคิดการจัดการความรู้เข้าไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์และงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ ทั้งนี้ความสำเร็จดังกล่าวตั้งอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญคือ "สมองประสานใจ" นั่นคือ ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพจะต้องมีทัศนคติ ความคิดเห็น และความรู้ลึกเชิงบวก รวมทั้งมีความมั่นใจและเชื่อมั่นว่าจะสามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม สำหรับแนวทางและข้อเสนอแนะที่จะทำให้การจัดการความรู้ฝังรากลึกกลงไปในศาสตร์และงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ ผู้เขียนขอเสนอแนะในเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติดังนี้

• โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ควรถบถวน และปรับหลักสูตรให้ตอบสนองกับแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ให้มากขึ้น ผู้เขียนไม่คิดว่า การเปิดรายวิชา “การจัดการความรู้” เพียงรายวิชาเดียว จะทำให้แนวคิดการจัดการความรู้ฝังรากลึกกลงไปในงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศได้ หากแต่ต้องบูรณาการแนวคิดดังกล่าวลงไปหลายๆ รายวิชา อาทิ การบริหารห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด การบริการ การพัฒนาระบบการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ รวมทั้งรายวิชาอื่นๆ ด้วยจึงจะทำให้การจัดการความรู้ฝังรากลึกกลงไปในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และงานของห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศได้อย่างครบถ้วนในทุกมิติ

• โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ และสมาคมวิชาชีพ เช่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ควรมีบทบาทในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักการ และแนวปฏิบัติของการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้กับงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมสัมมนา เสวนารวมทั้งฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ที่ทำงานสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาและขยายขอบเขตของงานที่ทำได้ และที่สำคัญคือ การให้ภาพและมุมมองของการปรับเปลี่ยนองค์กร (Organizational Transformation) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเชิงรูปแบบ (Form) หากแต่ไม่ได้เปลี่ยนแก่นแท้ (Essence) หรือสาระของวิชาชีพและงานที่ยังคงให้ความสำคัญกับ “ผู้ใช้และบริการ” เป็นหลัก

• ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศควรถบถวนบทบาทของตนเองและตอบให้ได้ว่า “บทบาทหรืองานที่ตนทำอยู่นั้นตอบสนองต่อเป้าหมายวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือยุทธศาสตร์ใดของหน่วยงาน

ต้นสังกัด” หากห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศใดมีความพร้อมที่จะนำแนวคิดการจัดการความรู้ไปใช้ ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าควรมีการจัดปรับโครงสร้างของการทำงาน นั่นคือ จัดให้มีหน่วยงานที่ดำเนินงานและรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการความรู้โดยตรง รวมทั้งต้องมีการกำหนดหน้าที่ของฝ่ายงานดังกล่าวให้ชัดเจน ไม่ควรแฝงหรือฝากไว้ในงานใดงานหนึ่งของระบบงานเดิม เพราะจะทำให้ติดขัดในเรื่องคน งาน และเงิน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานจัดการความรู้ในห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ และที่สำคัญคือ ผู้บริหารห้องสมุดควรรับผิดชอบฝ่ายดังกล่าวเองโดยตรง แต่หากมีการมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติแทนก็ควรให้ขึ้นตรงกับผู้บริหารสูงสุดของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ

• ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศควรเป็นพันธมิตรกับฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรขององค์กร โดยผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กรอีกด้วย แนวทางหรือวิธีการที่ผู้เขียนขอเสนอแนะคือ การพัฒนางานหรือการทำงานร่วมกัน (Collaborative Working) ระหว่างห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศกับฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคน งาน และองค์กร แนวคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาองค์กรเพื่อมุ่งไปสู่ “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization-LO) และสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ทั้งนี้โดยมีแกนหลักที่สำคัญคือ “ความรู้และการเรียนรู้” ภายใต้กระบวนการของการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ



ความส่งท้าย

บทความนี้ไม่ได้เน้นที่สาระความรู้ของการบริหารจัดการความรู้ หากแต่ต้องการจุดประกายความคิดให้กับผู้ที่อยู่ในวงการบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ได้มองเห็นถึงโอกาสความเป็นไปได้ และแนวทางของการประยุกต์แนวคิดการจัดการความรู้เข้ามาใช้ในงานห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ ผู้ที่สนใจแนวคิดดังกล่าวควรติดตามแก่นสาระที่เป็นความรู้ทางด้านการจัดการความรู้ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ ต่อไป หากเป็น

ผู้ที่ปฏิบัติงานที่อยู่ในวิชาชีพก็มีความท้าทายในการที่จะนำไปปรับประยุกต์และใช้ให้เหมาะสมกับบริบทองค์กรของตน ผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่า “ความรู้มีอยู่ในตัวคนที่ปฏิบัติ” ท่านใดที่ปฏิบัติก็จะทำให้เกิดความรู้เพิ่มพูนขึ้น และเมื่อใดที่ท่านได้แบ่งปันความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นก็จะส่งผลทำให้องค์กรความรู้ในเรื่องนั้นๆ เติบโตก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นด้วยเช่นกัน หากท่านใดที่มีแนวปฏิบัติดังกล่าวก็ได้ชื่อว่าท่าน...เป็นผู้ที่เข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้ อย่างแท้จริง.



รายการอ้างอิง

- Abell, Angela and Oxbrow, Nigel. (2001) *Competing with Knowledge: the Information Professional in the Knowledge Management Age*. London : Library Association Publishing.
- Srikantaiah, T. Kanti and Koenig, Michael E. D. (2000) *Knowledge Management for Information Professional*. New Jersey : Information Today, Inc. (American Society for Information Science Monograph Series)
- Tiwana, Amrit. (2000) *The Knowledge Management Toolkit: Practical Techniques for Building a Knowledge Management System*. New Jersey : Prentice Hall PTR.
- บุญส่ง หาญพานิช. (2546) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547) การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.